

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์ทุกยุคสมัย สามารถสร้างสังคมเมือง สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการที่มนุษย์รู้จักสร้างสรรค์ตนเอง และสังคม เป็นผลผลิตทางด้านการคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากแรงคล้อย เกิดจากการคิดแก้ปัญหา เกิดจากความตั้งใจที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น(กรมวิชาการ, 2535) ซึ่งผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์นี้ มีปรากฏอยู่ทุกรูปแบบทั้งที่เป็นวัตถุหรือนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นงานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง ธุรกิจ สังคม การแพทย์ ศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา กล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ประเทศใดมีทรัพยากรบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จำนวนมาก จะสามารถพัฒนาและนำพาประเทศชาติของตนไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านได้อย่างไม่หยุดยั้ง(ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, 2537) และมีบทบาทสำคัญ ทั้งในระดับโลก ระดับชาติ ระดับองค์กร ระดับสถาบันการศึกษา จนถึงระดับปัจเจกบุคคล เห็นได้จากการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่ต้องใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หากใช้วิธีแก้ปัญหาแบบเดิมๆตลอดเวลา จะก่อให้เกิดปัญหาไม่มีที่สิ้นสุด จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อฝ่าวงล้อมออกไปจากความคิดเดิม จึงจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ และพบสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545 ; สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรชนี, 2541)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะคุณภาพมีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน ที่สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาสามารถจัดการพัฒนาและส่งเสริมให้มีได้ตั้งแต่เยาว์วัย และต้องจัดต่อเนื่องควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านอื่นๆ ด้วย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ อันเป็นสิ่งที่ประเทศชาติต้องการยิ่ง(อารี พันธุ์ณี, 2547) ดังนั้น ควรที่พ่อแม่ ผู้ใกล้ชิดและผู้รับผิดชอบต้องตระหนักถึงความสำคัญ โดยถือเป็นเป้าหมายหลักที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างจริงจัง(อ้างถึงใน อารี พันธุ์ณี, 2547 ; สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรชนี, 2541)

“ภาษา” เป็นความคิดสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือ หรือระบบสัญลักษณ์สำคัญประการหนึ่งที่มนุษย์สร้างและสมมติขึ้นใช้ แสดงให้เห็นถึงอัจฉริยภาพของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ที่น่าอัศจรรย์ที่สุด ทั้งนี้ เพราะ “ภาษา” ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด การประดิษฐ์ “ภาษา” ขึ้นจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอารยธรรมของมนุษย์ เพราะ “ภาษา” เป็นสื่อกลางในการใช้สร้าง สังคม ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน องค์ความรู้ และสืบทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้เป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลังมาโดยตลอด (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546)

การมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา เป็นความสามารถของบุคคลในการที่ได้เห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ ระลึถึงสิ่งที่สัมพันธ์กับสิ่งที่ได้เห็นออกมาให้ได้มากที่สุด และสามารถรวบรวมสิ่งที่สัมพันธ์นั้นเข้าเป็นสิ่งที่ใหม่ที่มีความหมายทางภาษา อาจเป็น คำ วลี ประโยค ข้อความ หรือเรื่องราวที่มีความแปลกใหม่ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงมักจะมีความสามารถในการคิดหลายแง่ หลายมุม ทำให้ได้คำตอบหลายทาง(ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ , 2538)

การเขียน เป็นความสามารถทางภาษาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด เพราะเป็นความสามารถที่วัดได้สะดวก และการวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาที่ต้องใช้ทักษะทางการเขียนเป็นสำคัญ การเขียนอย่างสร้างสรรค์ คือ การที่เด็กเขียนออกมาจากความรู้สึกนึกคิดจากจิตใจ และจากจินตนาการความรู้สึกที่เป็นอิสระที่จะเขียน อาจเป็นเรื่องธรรมดาของคน สัตว์ สิ่งแวดล้อม หรือเรื่องที่ผิดแปลกไปจากธรรมชาติก็ได้(จิมลิม โกวิทางกูร, 2530)

กล่าวโดยสรุป ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา คือ ความสามารถของบุคคลในการที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นภาษาเขียนจากจินตนาการที่เป็นอิสระ และสามารถทำการวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทั่ว ๆ ไป

ในยุคปัจจุบัน ภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญ ประเทศต่างๆ ในโลกส่วนใหญ่ใช้เป็นภาษาที่สองและเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ(สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540) และที่สำคัญยิ่งคือ ภาษาอังกฤษถือเป็นเครื่องมือสื่อสารจำเป็น ที่ผู้คนทั่วไปต้องใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ และค้นคว้าตำราทางวิชาการในประเทศต่างๆ มักจะตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษเสมอ(อรพิน พจนานนท์, 2537) รวมทั้งการสืบค้นความรู้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นความรู้พื้นฐานด้วยเหมือนกัน

ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีเทคนิค กระบวนการ รวมทั้งกิจกรรมหลากหลายที่น่าสนใจ และมุ่งใจให้นักเรียนรักการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเน้นแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) มากขึ้น ซึ่งแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การทำความเข้าใจ แล้วจดจำ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ โดยกลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้เชื่อว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะเรียนได้ดีถ้าเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน เห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ และสิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี นอกจากสองเรื่องที่กล่าวมาแล้ว ก็คือต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปแบบประโยคด้วย เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้ฝึกใช้

ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ ตามที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาและสื่อที่ใช้ด้วยเช่นกัน

วิลเลียมส์ (Frank E. Williams) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาเรื่องการสอนความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง โดยได้เสนอกลวิธีการสอนความคิดสร้างสรรค์ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติในห้องเรียน เป็นกลวิธีการสอนที่ทำให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแสดงความรู้สึก และการแสดงออกในวิถีทางของความคิดสร้างสรรค์ โดยมีมิติที่เกี่ยวข้องกัน 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Content) หมายถึง การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้นยังยึดหลักสูตรเป็นแกนและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มิติที่ 2 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (Teacher Behavior) หมายถึง ในพฤติกรรมการสอนของครูเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่เน้นเทคนิควิธีสอน และการเสนอกิจกรรมอันเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมสร้างสรรค์ มิติที่ 3 ด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (Pupil Behavior) ที่แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ 1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ หรือสติปัญญา (Cognitive Behavior) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านกลไกและการทำงานของสมองแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ลักษณะที่ 2 ด้านความรู้สึกหรือจิตใจ (Affective Behavior) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ความอยากรู้อยากเห็น ความพร้อมใจที่จะเสี่ยง ความพอใจที่จะทำสิ่งซับซ้อน และความคิดจินตนาการ (อ้างถึงใน อารี พันธุ์ฉิม, 2547)

จากการศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เด็กวัยประถมศึกษา ของนักจิตวิทยา นักการศึกษาและสถาบันการศึกษาที่สนใจ พบว่า มีผลการศึกษตรงกัน แม้ว่าจะใช้วิธีการศึกษาหลาย ๆ วิธีก็ตาม (อ้างถึงใน อารี พันธุ์ฉิม, 2547 ; สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ, 2541 ) พบว่า เมื่อเด็กเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ในด้านจินตนาการของเด็กอยู่ในระดับต่ำและจะเพิ่มขึ้นในตอนปลายประถมศึกษาปีที่ 3 และเริ่มลดลงอีกเมื่อขึ้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากนั้นก็จะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงครึ่งหลังของประถมปีที่ 6 และ เด็กที่มีอายุ 8-10 ปี จะมีความสามารถในการใช้ทักษะเพื่อสร้างสรรค์งานและสามารถค้นพบวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างผลงานสร้างสรรค์ มีความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการโอกาสที่จะแสดงออกเพื่อใช้ความสามารถในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ในความคิดริเริ่มและความคิดอย่างคล่องแคล่ว แต่ก็ต้องการกำลังใจและการสนับสนุนเมื่อประสบความล้มเหลว หรือเมื่อทำงานที่ยากเกินไป

การที่จะส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองต่อไปนั้น ถือว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งเป็นตัวจักรและกลไกสำคัญยิ่งที่จะอำนวย

ความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่สกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน ตลอดจนสอนให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก จิตใจและทัศนคติ ไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนในทางที่ตรงเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม(อารี พันธุ์ณี, 2545, 2547; สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ, 2541)

ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนทั้งการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาการสอนด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนนิยมใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(กฤษดา กรุดทอง, 2550) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน(สุนนชาติ เจริญศรีบุรี, 2550) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการหรือเครื่องมือในระหว่างการวิจัยได้ ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยเชิงทดลองที่ผู้ศึกษาต้องใช้เครื่องมืออื่นๆ จนกว่าจะจบกระบวนการทดลอง

โรงเรียนสนามบิน อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 3,306 คน ครู 154 คน(แผนปฏิบัติการราชการ ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนสนามบิน) การจัดการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนได้จัดครูรับผิดชอบเป็นรายวิชาและหมุนเวียนเข้าสอนเป็นรายชั่วโมงในแต่ละห้อง/ชั้น(เกษร สายแสนทอง, รายงานผลการปฏิบัติงาน ปีการศึกษา 2548 – 2549) และโรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผลการเรียนภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนร้อยละ 80 มีผลการเรียนร้อยละ 65 ขึ้นไป (แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสนามบิน ปี 2548-2552)

ผู้ศึกษาได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) รหัสวิชา อ 13101 (มีครูผู้สอนจำนวน 2 คน รวมทั้งผู้ศึกษาด้วย)ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา โดยในปีการศึกษา 2548 ผู้ศึกษาได้รับผิดชอบสอนวิชา อ 13101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียน 227 คน(เฉลี่ยห้องเรียนละ 57 คน) ซึ่งเมื่อประเมินผลทางการเรียน รหัสวิชา อ 13101 ของนักเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2548 แล้ว พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและทดสอบ นักเรียนจำนวน 227 คน นักเรียนมีผลการเรียน รหัสวิชา อ 13101 ผ่านเกณฑ์เป้าหมาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 74.01 และในปีการศึกษา 2549 ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติการสอนวิชาเดิม คือ วิชา อ 13101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียน 179 คน(เฉลี่ย

ห้องเรียนละ 45 คน) และเมื่อประเมินผลทางการเรียนของนักเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2549 แล้ว พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและทดสอบ นักเรียนจำนวน 179 คน นักเรียนมีผลการเรียน ผ่านเกณฑ์เป้าหมาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 76.54 (รายงานผลการปฏิบัติงาน : เกษร สายแสนทอง, 2548, 2549) ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ที่โรงเรียนกำหนดไว้ว่า นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ ร้อยละ 80 มีผลการเรียน ร้อยละ 65 ขึ้นไป

จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐาน รอบที่สอง ของ โรงเรียนสนามบิน ระหว่างวันที่ 6-8 มีนาคม 2549 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ ที่ 4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ) มีผลการประเมิน ผลสำเร็จ(ค่าเฉลี่ยร้อยละ) 91.00 ระดับคุณภาพ ดีมาก แต่เมื่อพิจารณาผลการประเมิน มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีผลการประเมินผลสำเร็จ(ค่าเฉลี่ยร้อยละ) 81.25 ระดับคุณภาพ ดี ซึ่งต่ำกว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผลการประเมิน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ)มีผลการประเมินผลสำเร็จ(ค่าเฉลี่ยร้อยละ) 57.63 ระดับคุณภาพ พอใช้ ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)หรือ สมศ. ได้เสนอแนะให้โรงเรียนพัฒนาครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) โรงเรียนสนามบิน, 2549)

ผู้ศึกษาในฐานะ ครูที่ได้รับมอบหมายให้สอนภาษาอังกฤษ รหัสวิชา อ 13101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในขณะที่ทำการสอน พบว่า นักเรียนไม่ชอบตอบคำถามที่แตกต่างจากคนอื่น และจะขอให้ครูผู้สอนยกตัวอย่างคำตอบ หรือในการตั้งชื่อเรื่องจากภาพที่กำหนด นักเรียนจะตั้งชื่อเรื่อง ซ้ำๆ กัน ไม่มีความคิดแปลกใหม่ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ โรงเรียนสนามบิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3 จำนวน 3 คน(ครูสอนภาษาอังกฤษ รหัสวิชา อ 12101 จำนวน 2 คน และสอนรหัสวิชา อ 13101 จำนวน 1 คน) ทั้ง 3 คนได้ให้ความเห็นตรงกันว่า จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะสอน นักเรียนจะไม่มี ความมั่นใจในการตอบคำถาม และการตอบคำถามจะมุ่งเน้นที่การจำ ไม่มีคำตอบแปลกใหม่ คำตอบมักจะตอบคล้ายๆ กัน หรือไม่ตอบเลย

จากข้อเสนอแนะของสมศ. ที่ให้โรงเรียนสนามบินพัฒนาครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะส่งผลให้เด็กนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้าน

ความรู้ ความคิด ความรู้สึก จิตใจและทัศนคติไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตนในทางที่ค้ำจามเหมาะสม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ปัญหา และการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก หากพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะเป็นการวางรากฐานความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งภาษาอังกฤษก็จัดว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ ประเภทหนึ่ง ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความคิดสร้างสรรค์ด้านอื่นๆ เช่นกัน อีกทั้งยังจะเป็นการพัฒนา ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้บรรลุเป้าหมายที่ทางโรงเรียนสนามบินได้กำหนดไว้ด้วย ตลอดจนจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ประเมินโดย สมศ. ที่มีระดับคุณภาพพอใช้ ให้พัฒนาไปสู่คุณภาพในระดับดี ต่อไป

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ใน 3 ด้าน คือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม โดยใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีความมุ่งหวังว่า จะเป็นการพัฒนา และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์(อันเป็นลักษณะคุณภาพที่มีในทุกตัวบุคคล หากได้รับการพัฒนาและ ส่งเสริมตั้งแต่เยาว์วัย จะเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มี คุณภาพ ของ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ)ทางภาษาของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนผ่าน เกณฑ์เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด และเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของผู้ศึกษาโดยตรงด้วย ซึ่งได้ตั้งเกณฑ์ความสำเร็จไว้ที่ ร้อยละ 80 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสนามบิน ที่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา รหัสวิชา อ13101 โดยใช้แนวการสอน ภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลการเรียนร้อยละ 68 ขึ้นไป

## 2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 เพื่อศึกษาผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษา เพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

## 3. ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้นำโครงการ ทักษะชีวิตมาดำเนินการทดลองกับนักเรียนโรงเรียนสนามบิน ทางโรงเรียนจึงให้ปรับลดเวลาใน การจัดการเรียนการสอน ในแต่ละรายวิชา ลงจากเดิม 1 ชั่วโมง เป็น คาบการสอนละ 50 นาที ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง จึงต้องปรับเวลาเป็นคาบการสอนละ 50 นาที ด้วย

4. กลุ่มเป้าหมาย เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 จำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550  
โรงเรียนสนามบิน อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

#### 5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา(Creative Thinking in Language) หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดริเริ่ม (Originality) ทางภาษาอังกฤษ รหัสวิชา อ 13101 โดยมีคะแนนพัฒนาการความก้าวหน้า ของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ฉบับที่ 1-4 ที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น

5.2 ความคิดคล่อง (Fluency) หมายถึง คะแนนที่ได้มาจากการเขียนคำ จากภาพในแบบทดสอบ ภายในเวลาที่กำหนด

5.3 ความคิดยืดหยุ่น(Flexibility) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการเขียนประโยค จากภาพในแบบทดสอบ ภายในเวลาที่กำหนด

5.4 ความคิดริเริ่ม(Originality) หมายถึง คะแนนที่ได้มาจากการตั้งชื่อเรื่องจากภาพในแบบทดสอบ ภายในเวลาที่กำหนด ที่เป็นความคิดแปลกแตกต่างไปจากธรรมดาในการตอบ และซ้ำกันน้อยที่สุด ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

5.5 แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ที่เริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การทำความเข้าใจ และการเขียน โดยมุ่งเน้นความสำคัญของผู้เรียนให้มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับเนื้อหาที่เรียนรู้

5.6 แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) จำนวน 20 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) Warm up 2) Presentation 3) Practice 4) Production และ 5) Wrap Up

5.7 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ปฏิบัติการต่อเนื่องกันไป จำนวน 4 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยในแต่ละวงจรปฏิบัติการ มีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล ตามลำดับ

5.8 แบบทดสอบทำวงจรปฏิบัติการ หมายถึง แบบทดสอบเพื่อวัดพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น โดยแบบทดสอบแต่ละฉบับใช้ภาพที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาเป็นสื่อรูปภาพเดียว และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ จำนวน 4 ฉบับ ฉบับละ 3 ข้อ ประกอบด้วย ข้อ 1 การเขียนคำ ข้อ 2 การ

เขียนประโยค ข้อ 3 การตั้งชื่อเรื่อง ใช้ทดสอบเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 1 ฉบับ

5.9 คะแนนทดสอบพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาใน 1 วงจรปฏิบัติการ หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบแต่ละฉบับ ฉบับละ 3 ข้อ ประกอบด้วย ข้อ 1 การเขียนคำ คะแนน 3 คะแนน ข้อ 2 การเขียนประโยค คะแนน 3 คะแนน ข้อ 3 การตั้งชื่อเรื่อง คะแนน 4 คะแนน รวมคะแนนแบบทดสอบ 1 ฉบับ เท่ากับ 10 คะแนน

5.10 คะแนนผลการเรียนใน 1 วงจรปฏิบัติการ หมายถึง คะแนนที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสังเกตของผู้ศึกษาและครูผู้ช่วยศึกษา 7 คะแนน คะแนนการทำแบบฝึกหัด 8 คะแนน คะแนนทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาอังกฤษ 10 คะแนน รวม 25 คะแนน

5.11 คะแนนทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ฉบับที่ 1-4 หมายถึง คะแนนนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา รวม 4 ฉบับ ประกอบด้วย ข้อ 1 การเขียนคำ 12 คะแนน การเขียนประโยค 12 คะแนน การตั้งชื่อเรื่อง 16 คะแนน รวม 40 คะแนน

5.12 คะแนนผลการเรียน รวมทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการ หมายถึง สรุปคะแนนผลการเรียนรวมทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการ ซึ่งมีคะแนนเท่ากับ 100 คะแนน หลังจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาอังกฤษ รหัสวิชา อ13101 โดยใช้แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการวัดประเมินผล จากการสังเกต การทำแบบฝึกหัด(Worksheet) และทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ซึ่งมีคะแนนรวมแต่ละวงจรปฏิบัติการวงจรละ 25 คะแนน

5.13 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 จำนวน 36 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนสนามบิน อำเภอเมืองขอนแก่น ที่ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้

## 6. ขอบเขตของการศึกษา

6.1 เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเป็นแกนซึ่งได้จากหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของโรงเรียนสนามบิน และเนื้อหาจากแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) หน่วยที่ 6 Twelve Month หน่วยที่ 7 Food & Drink หน่วยที่ 8 Our Free Time หน่วยที่ 9 My Holiday

6.2 การจัดการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยปฏิบัติการ 4 วงจร แต่ละวงจรปฏิบัติการใช้แผนการจัดการเรียนรู้วงจร ๑ ละ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ๑ ละ 50 นาที และใช้แนวการสอน ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร(Communicative Approach) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ



7. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ระหว่างเดือน ตุลาคม 2550 ถึง เดือน มีนาคม 2551

## 8. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน

## 9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

### 9.1 ด้านผู้เรียน

-นักเรียนได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก จิตใจ ทักษะคิด และการปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

-นักเรียน มีเจตคติ ที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

-นักเรียนมีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

### 9.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

-ได้แนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ

-เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น